



Dünya

Ne Konuşuyor?

16-31 Ağustos 2025 | YIL: 4 / SAYI: 86



Drone Devlet Yönetimi:
Türkiye'nin Afrika'da
Genişleyen Güvenlik Etkisi

BRICS, Batı'nın Teknolojik
Hakimiyetine Meydan
Okuyabilir mi?

Yapay Zekâ Destekli
Terörizm Tehdidi

YÖNETİCİ ÖZETİ

- IFO Enstitüsü'nün son anketine göre, Almanya'da kalifiye eleman bulma zorluğu giderek artıyor; nisan ayında %27,2 olan oran, temmuzda %28,1'e yükseldi. Hizmet (%33,7) ve lojistik (%51,3) sektörlerinde sıkıntı daha belirginken, sanayi, gıda, metal, makine ve inşaat sektörlerinde de benzer bir artış gözlemleniyor. Buna karşın, bilgi teknolojileri sektöründe kalifiye eleman sıkıntısı %50'den %21,3'e gerileyerek önemli bir iyileşme gösterdi. Otomotiv sektöründe ise sıkıntı %20,9'dan %14,5'e düştü. IFO uzmanları, demografik değişikliklerin bu sorunu daha da derinleştireceğini belirtiyor.
- Güney Kore'nin ABD'ye yaptığı doğrudan yatırımlar, 2021-2024 arasında 14,8 milyar dolara ulaşmış ve imalat sektörü bu yatırımların yarısını almıştır. 108 milyar dolarlık toplam yatırımın 72 milyar doları yeşil alanlara yapılmıştır. Trump'ın ikinci dönemindeki sanayi politikaları, Biden dönemine göre daha büyük yatırımlar vadetse de vergi kredilerinin iptali ve değişken politika ortamı gelecekteki iş fırsatlarını belirsiz kılmaktadır.
- Türkiye, İHA ihracatında büyük bir artış yaşayarak 2024'te 7,1 milyar dolara ulaşmış ve Afrika, bu büyüyen pazarın merkezi haline gelmiştir. Türk İHA'ları, özellikle Mali, Burkina Faso, Nijer, Etiyopya ve Libya gibi Afrika ülkelerinde aktif olarak kullanılmaktadır. Türkiye, Bayraktar TB2 ve Akıncı gibi savaş İHA'larıyla popülerlik kazanırken, bu gelişme küresel güvenlik dinamiklerini değiştirmektedir. İHA'lar, düşük maliyetleri ve az resmi denetimleri ile savunma bütçesi sınırlı ülkeler için cazip olsa da Sahel bölgesindeki aşırıcı gruplar tarafından kullanılmasının güvenlik sorunlarını karmaşıklaştırması ve sivillere yönelik zararların artması gibi olumsuz etkileri de bulunmaktadır.
- Japonya'da sofralık pirinç fiyatları, 2025 Haziran ayında keskin bir şekilde artarak, halk arasında tedirginlik oluşturmuştur. Pirinç, Japon kültüründe önemli bir yer tuttuğundan, fiyat artışı siyasi yansımaları da beraberinde getirmiştir. Tarım Bakanı Shinjiro Koizumi, devlet rezervlerinden pirinç satarak fiyatları düşürmeye çalışmış, ancak bu müdahale kısa vadeli bir rahatlama sağlamıştır. Enflasyon %3,3'e yükselirken, reel ücretler düşmeye devam etmiştir. Merkez Bankası faiz artışından kaçınmış, çünkü bu, yenin değer kazanarak hükümetin borç maliyetlerini artırabilir. Pirinç krizinde, faiz artışı ve sübvansiyonların kaldırılması arasındaki ikilem, çözümün zorluğunu göstermektedir.

- 2024 yılı, insani yardım görevlilerine yönelik saldırıların ve ölümlerin rekor seviyeye ulaştığı bir yıl oldu, 2025 de benzer bir trendi izliyor. Filistin, Sudan ve Ukrayna gibi savaş bölgelerinde yardım noktalarına yönelik saldırılarda yüzlerce kişi hayatını kaybetti. BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi, 2024 yılında en az 377 ölüm kaydetti ve saldırıların çoğu Filistin ve Sudan'da gerçekleşti. Uluslararası hukuk yardım görevlilerini koruma altına almasına rağmen saldırılar artmaya devam ediyor. Küresel mahkemelerin caydırıcı gücü sınırlı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ise üye ülkeler arasındaki çıkar çatışmaları nedeniyle etkili olamıyor. Yardım fonlarının kısıtlanması, saldırıların artmasına yol açıyor.
- BRICS ülkeleri, Batı'nın dijital ve teknolojik üstünlüğüne karşı mücadele etmek amacıyla yapay zekâ (AI), kuantum teknolojileri ve endüstriyel inovasyon gibi alanlarda iş birliğine gidiyor. 2025 BRICS Zirvesi ve 13. Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Bakanlar Diyalogu, Küresel Güney'in teknolojik konumunu güçlendirmeye odaklanmıştır. Ancak, Batı, özellikle ABD, AI araştırmaları ve yatırımlarında açık ara önde. BRICS ülkeleri dijital egemenlik inşa etmeye çalışırken, bu çabalar kısa vadede başarılı olmakta zorlanmakta. Ayrıca, BRICS'in kurumsal yapısı Avrupa Birliği kadar güçlü değil ve içindeki bölünmüşlük, etkili bir strateji geliştirmeyi zorlaştırmakta.
- Yapay zekâ, terörist gruplar tarafından propaganda, militan kazanımı, operasyonlar ve finansman gibi alanlarda güç çarpanı olarak kullanılmaktadır. AI, radikalleşme mesajlarını kişiselleştirip hedeflenmiş üye kazanım süreçlerini otomatikleştirirken, terör finansmanında da kripto para gibi düzenlenmemiş dijital varlıklarla yeni riskler oluşturmaktadır. Ayrıca, AI destekli deepfake'ler ve otonom araçlar, dolandırıcılık ve ölümcül saldırılar için kullanılabilir. Bu tehditlere karşı daha güçlü tespit sistemleri ve makine öğrenmesi tekniklerinin uygulanması gerekmektedir. Yapay zekâ, terörizmle mücadelede ciddi bir güvenlik tehdidi oluşturmakta ve kapsamlı stratejiler gerektirmektedir.



DÜNYA NE KONUŞUYOR?

16-31 Ağustos 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Almanya'da Şirketler Kalifiye Eleman Bulmakta Zorlanıyor / IFO Institute (Almanya)	1
2. Pandemi Sonrası Asya'nın Büyük Şehirlerinde Yaşam Maliyetleri / ACI Perspectives (Singapur)	2
3. Kanada Hükümetleri, Trump'ın Fişi Çekmesiyle Birlikte Elektrikli Araç Sektöründen Çekilmelidir / Fraser Institute (Kanada)	3
4. İnovasyon Rekabeti Küresel Kapasite Fazlasını Nasıl Artırıyor? / Bruegel (Belçika)	4
5. Yarı İletkenlerde ABD Endüstriyel Tabanını Güvence Altına Almak: Ulusal Şampiyona Yatırım Yapmak / Center for Strategic and International Studies (ABD)	6
6. Gözler Çin'in Zayıflayan Büyüme Eksenine Çevrildi / ODI Global (Birleşik Krallık)	7
7. Almanya'da Reel Ücretler Artıyor – Ancak Eşitsizlik de Büyüyor/ Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (Almanya)	9
8. Trump 2.0 Sanayi Politikaları Çerçevesinde KORE-ABD İş Birliği için Zorluklar ve Fırsatlar / Korea Institute for International Economic Policy (Güney Kore)	10
B. POLİTİKA	13
1. Drone Devlet Yönetimi: Türkiye'nin Afrika'da Genişleyen Güvenlik Etkisi / Observer Research Foundation (Hindistan)	13
2. Çin'in Hint-Pasifik için Siber Oyun Kitabı / The Foreign Policy Research Institute (ABD)	14
3. Trump'ın Ukrayna Zirvesi / Chatham House (Birleşik Krallık)	15
4. Hindistan-Pakistan Çatışması Çin'in Operasyonel Stratejisini Nasıl Etkiliyor? / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)	17
5. 2022 Yılından Sonra Arktika'daki Askeri Aktiviteler Arttı mı? / Norwegian Institute of International Affairs (Norveç)	18
6. Çin ve Hindistan İkili İlişkileri Artırma Konusunda Anlaştı / Xinhua Silk Road Information Service (Çin)	20
7. Filistin Devleti'nin Peşinde: Bilmeniz Gerekenler / Council on Foreign Relations (ABD)	21

C. ÇEVRE.....	23
1. Japonya'daki Pirinç Fiyat Krizi Politika İkilemine Neden Oluyor / Mises Institute (ABD)	23
2. Avrupa'da Sıcaklık Artışı ve İklim / World Resources Institute (ABD)	24
3. AB'nin Yeşil Stratejisi Neden Parçalanıyor? / CEPS (Belçika)	26
4. Fonio: Küçük Tahıl, Büyük Fırsat / Crop Trust (Almanya)	27
D. SOSYAL.....	29
1. Savaş Alanlarında İnsani Yardım Görevlileri Daha Fazla Hedef Alınıyor / Council on Foreign Relations (ABD)	29
2. Gazze'de Kıtık İlan Edildi / Council on Foreign Relations (ABD).....	30
E. TEKNOLOJİ.....	33
1. BRICS, Batı'nın Teknolojik Hakimiyetine Meydan Okuyabilir mi? / Centre for Aerospace And Security Studies (Pakistan)	33
2. Çok Taraflı Çabalar ve Yapay Zekânın Askeri Uygulamaları / Observer Research Foundation (Hindistan)	34
3. Yapay Zekâ Destekli Terörizm Tehdidi / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)	35
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	37

A. EKONOMİ

1. Almanya'da Şirketler Kalifiye Eleman Bulmakta Zorlanıyor / IFO Institute (Almanya)

IFO Enstitüsü'nün yayınladığı son anket sonuçlarına göre, Alman şirketlerin kalifiye eleman bulma sıkıntısı giderek artıyor. Nisan ayına kıyasla kalifiye eleman bulmakta zorlanan şirketlerin oranı %27,2'den %28,1'e yükseldi. IFO Enstitüsü Araştırmacısı Klaus Wohlrabe, mevcut durumun demografik yapının değişmesi ile daha da kötüleşeceğini öne sürdü. Kalifiye eleman sıkıntısı özellikle hizmet sektöründe yoğun şekilde hissediliyor. Hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin %33,7'si kalifiye işçi bulmakta zorlandıklarını bildirdi. Lojistik sektöründe ise şirketlerin yarısından fazlası benzer sıkıntılardan şikâyetçi; sektörde kalifiye eleman bulamama oranı %51,3 seviyesinde.

Bilgi Teknoloji (IT) sektöründe ise durum tam tersi. Sektördeki kalifiye eleman sıkıntısı daha önce %50 seviyesinde iken günümüzde %21,3'e kadar gerileyerek önemli bir iyileşme gösterdi. Alman sanayisinde birçok şirket personel planlama stratejisine sahip olmasına rağmen önemli oranda sıkıntı yaşıyor. Sanayide kalifiye eleman sıkıntısı yaşayan şirket oranı %17,9'dan %19,3'e yükseldi. Benzer şekilde, gıda sektöründe sıkıntı yaşayan şirket oranı %26,2, metal ürün imalatçıların %25,3, makine sektöründe %22,5 oldu. İnşaat sektöründeki sıkıntı ise daha da derinleşerek %28,3 seviyesine yükseldi. Ancak, istisna olarak otomobil sektöründeki kalifiyeli eleman sıkıntısı %20,9'dan %14,5'e düşerek olumlu tablo çizdi.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-21/companies-germany-have-more-difficulty-finding-suitable-skilled-workers>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Sanayi, Kalifiye Eleman.

2. Pandemi Sonrası Asya'nın Büyük Şehirlerinde Yaşam Maliyetleri / ACI Perspectives (Singapur)

Küresel çapta milyonlarca insanın ölümüne sebep olan pandemi, tüm büyük şehirlerde yaşam maliyetlerini önemli miktarda artıran enflasyonist baskılara neden oldu. Pandeminin sebep olduğu üretim gecikmeleri ve ulaşım darboğazları gibi tedarik zinciri sorunları, küresel enflasyonun hızla yükselmesine yol açtı. 2022 yılında enflasyon önemli artışlar gösterirken, 2023 yılında nispeten daha yavaş bir artış görüldü.

Asya-Pasifik Bölgesi de pandeminin olumsuz etkilerinden nasibini aldı. Tokyo, özellikle 2018-2023 yılları arasında yaşam maliyeti sıralamasında dikkate değer bir düşüş yaşarken; Singapur, Hong Kong ve Kuala Lumpur'da daha istikrarlı hareketler gözlemlendi. Aşağıda, 2019-2023 yılları arasında Tokyo, Singapur, Hong Kong ve Kuala Lumpur'da görülen ortalama fiyat artışlarına ilişkin tablo yer almaktadır;

Tablo 1: Ürüne Göre Ortalama Fiyat Artışları – (2019-2023)

Kategori	Tokyo	Singapur	Hong Kong	Kuala Lumpur
Gıda ve İçecek	%7,93	%4,44	%5,59	%11,17
Tütün	%7,00	%5,05	%3,37	%1,07
Ev Gereçleri	%13,80	%9,88	%7,76	%5,57
Sağlık	%3,36	%11,40	%0,70	-%0,69
Kira	%6,07	%15,34	-%11,30	-%0,44
Giyim	-%0,67	%1,16	-%4,48	%8,59
Ulaşım	%2,82	%13,87	%6,27	%4,91
Eğitim	%5,28	%3,48	%5,01	%9,69

Kaynak: ACI – EIU Prices

Tokyo, Singapur, Hong Kong ve Kuala Lumpur'da yaşayan yerel halk, temel tüketim kategorisinde yer alan tüm ürünlerde önemli fiyat artışlarına maruz kaldı. Örneğin Singapur'da 2019 – 2023 yılları arasında kira, ulaşım ve sağlık başta olmak üzere birçok alanda büyük fiyat artışları yaşandı. Pandemi sonrasında insan hareketliliğinin artması

ve hibrit çalışma modeline geçilmesiyle birlikte geniş dairelere olan talep önemli ölçüde arttı; inşaat sektörünün bu talebi karşılayamaması kira fiyatlarının yükselmesine yol açtı. Benzer şekilde, ekonominin yeniden açılmasıyla tüketimde ciddi bir artış yaşanırken, sanayi ve hanehalkının elektrik tüketiminde patlama görüldü ve elektrik fiyatları keskin şekilde yükseldi.

ACI Perspectives tarafından yapılan araştırmalar, pandemi sonrası tedarik zincirinde yaşanan kesintiler ve makroekonomik değişimlerin Asya bölgesindeki genel fiyat seviyelerini yukarı taşıdığını, büyük şehirlerde satın alma gücü dinamiklerini ise yeniden şekillendirdiğini ortaya koydu.

Erişim: <https://aciperspectives.com/2025/08/20/rents-wages-and-grocery-bills-how-much-has-the-cost-of-living-changed-in-major-asian-cities-after-the-pandemic/>

Anahtar Kelimeler: Asya, Ekonomi, Enflasyon, Pandemi.

3. Kanada Hükümetleri, Trump'ın Fişi Çekmesiyle Birlikte Elektrikli Araç Sektöründen Çekilmelidir / Fraser Institute (Kanada)

ABD Çevre Koruma Ajansı (EPA) Yöneticisi Lee Zeldin, Obama döneminde kabul edilen 2009 tarihli "Tehlike Tespiti"nin iptal edileceğini duyurdu. Bu tespit, sera gazlarının halk sağlığına tehdit oluşturduğunu belirtiyor ve otomotiv, enerji ve fosil yakıt sektörlerinde emisyon standartlarının yasal temelini oluşturuyordu.

Trump yönetiminin iptal kararı yasal itirazlarla karşılaşacak olsa da yürürlüğe girmesi halinde birçok büyük çevre düzenlemesi ortadan kalkacak. Özellikle ABD'nin araç elektrifikasyonuna verdiği desteğin tamamen sona ermesiyle elektrikli araç üretimi ve satışlarında düşüş bekleniyor. Ayrıca Kaliforniya'nın bağımsız emisyon standartları belirleme yetkisi de sona erecek.

Bu gelişme, Kanada'nın ABD pazarına yönelik elektrikli araç ve bileşen ihracatı beklentilerini geçersiz kılıyor. Kanada hükümetinin, elektrikli araç satış zorunluluklarını ve bu alandaki yatırımları gözden geçirmesi, hatta iptal etmesi gerektiği belirtiliyor.

Federal ve bazı eyalet hükümetleri desteklerini sürdürmek istese de elektrikli araç bileşenlerinin dış pazarlara ihracatı lojistik açıdan hem zor hem de maliyetli. Ayrıca Kanada'nın araç elektrifikasyonuna yaklaşımı başından beri iklim, coğrafya ve teknoloji açısından tartışmalı bir konu olarak değerlendirilmekte.



Erişim: <https://www.fraserinstitute.org/commentary/governments-canada-should-get-out-ev-business-trump-pulls-plug>

Anahtar Kelimeler: Trump, Kanada, ihracat.

4. İnovasyon Rekabeti Küresel Kapasite Fazlasını Nasıl Artırıyor? / Bruegel (Belçika)

Son 20 yılda Çin, düşük maliyetli üretimi sayesinde küresel pazarda önemli bir üretim gücüne dönüştü. Ancak bu hızlı üretim artışı, sürdürülebilir talebi aşarak aşırı kapasite sorununu beraberinde getirdi. Elektrikli araçlar, güneş panelleri ve elektronik ürünlerde üretim artarken, satılamayan stoklar ve atıl tesisler ortaya çıktı.

Aşırı kapasite sadece Çin'e özgü değil; ABD ve AB gibi gelişmiş ekonomilerde de kapasite kullanım oranları düşüştü. 2018'den 2024'e kadar, ABD'de bu oran %82'den %80'in altına, AB'de %83'ten %78'e, Çin'de ise %76'ya geriledi. Bu seviyeler, sağlıklı kabul edilen %85 eşiğinin oldukça altında kalıyor. Çin, inovasyon ve sanayi politikalarıyla stratejik sektörlerde kapasiteyi genişletmeyi sürdürüyor. Devlet, aşırı kapasite riskini kabul etmiş

olsa da özellikle Almanya'daki yavaşlama ile birleşen Avrupa'daki talep eksikliği ve Çin'den gelen fazla ürünler durumu daha da kötüleştiriyor.

Teknoloji alanında küresel rekabet, inovasyonu yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda ulusal güvenlik meselesi haline getirdi. ABD (CHIPS Yasası), AB (Çip Yasası) ve Çin (Büyük Fon) gibi ülkeler, teknoloji sektörlerinde stratejik üstünlük sağlamak amacıyla geniş kapsamlı kamu destekleri sunuyor. Ancak bu destekler, talebin ötesine geçen arz fazlasını teşvik ederek küresel kapasite fazlasını artırıyor.

İnovasyon sübvansiyonları zamanla daha seçici hale gelse de “zombi kapasite” sorunu sürüyor. Çin'in geleneksel sanayilerde sübvansiyonları azaltmasına rağmen verimsiz firmalar farklı yollarla ayakta kalmaya devam ediyor. Bu durum, Schumpeter'in yıkım teorisi ile çelişiyor. Normal koşullarda verimsiz üreticiler piyasadan çekilmeliyken, hükümetler sosyal maliyetlerden kaçınmak için bu süreci geciktiriyor. Bu döngü, önceki krizlerden en az üç açıdan farklı:

- Etkilenen sektörler sadece ağır sanayi değil, yüksek teknoloji alanlarını da kapsamakta.
- Müdahaleler küresel olarak eşzamanlı ve paralel biçimde gerçekleşmekte.
- Rekabetin doğası ekonomik değil, stratejik ve güvenlik odaklı hale geldi.

Sonuç olarak, korumacı önlemler kısa vadede bazı sektörleri korusa da uzun vadede bu politikalar verimliliği, inovasyonu ve rekabeti zayıflatmakta; düşük kârlılık ve fiyat baskılarıyla deflasyon riskini artırmaktadır.

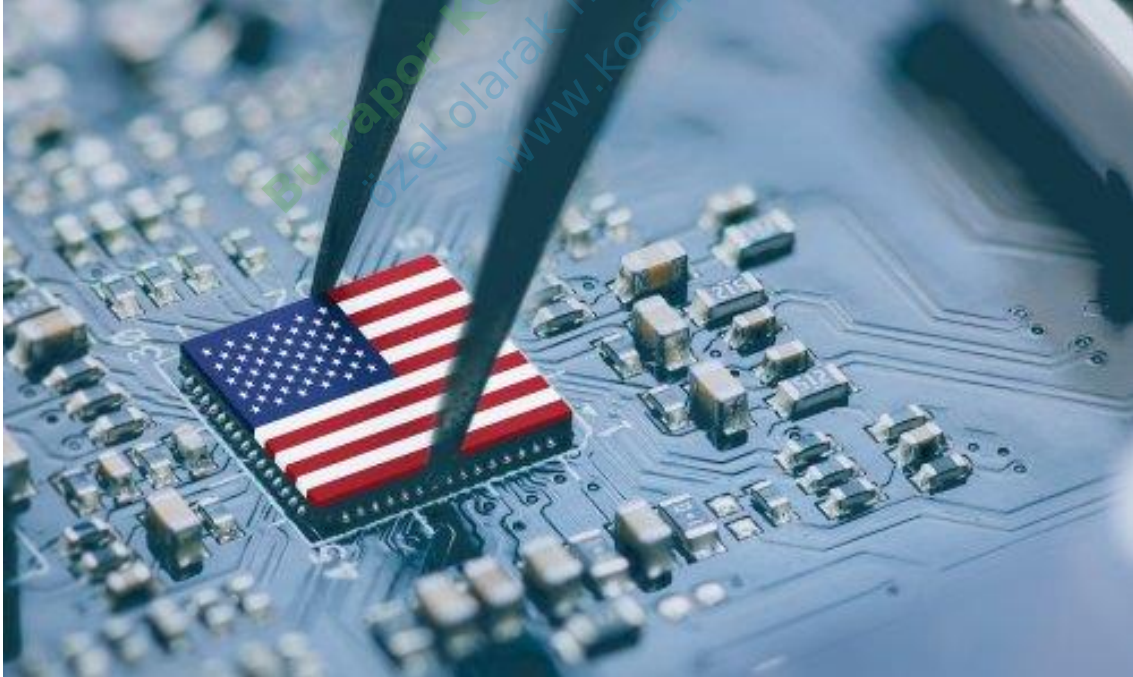
Erişim: <https://www.bruegel.org/analysis/how-innovation-competition-exacerbating-global-overcapacity>

Anahtar Kelimeler: Çin, Politika, Teknoloji.

5. Yarı İletkenlerde ABD Endüstriyel Tabanını Güvence Altına Almak: Ulusal Şampiyona Yatırım Yapmak / Center for Strategic and International Studies (ABD)

Trump yönetiminin Intel'i ulusal bir teknoloji şampiyonu olarak destekleme kararı, ekonomik güvenliğin ve stratejik sanayi politikasının artık gelişmiş ekonomilerde norm haline geldiğini gösteriyor. ABD, Intel'i destekleyerek yalnızca tek bir firmayı değil, ulusal güvenliği ve teknolojik bağımsızlığı koruma hedefini önceliklendiriyor. Çünkü Intel, yalnızca çip üreten bir şirket değil; ABD'nin savunma altyapısını destekleyen ve yüksek teknoloji üretim ekosisteminde merkezi bir rol oynayan stratejik bir oyuncu konumunda.

ABD, Nvidia ve AMD gibi tasarım firmalarında güçlü olsa da en ileri teknolojili çip üretiminde TSMC ve Samsung'a bağımlı. Ancak bu firmalar ya coğrafi riskler (TSMC - Tayvan) ya da üretim zorlukları (Samsung) nedeniyle stratejik belirsizlik taşıyor. Intel'in zayıflaması, ABD'yi bu alanda yabancı üreticilere bağımlı hale getirme riski taşıyor.



Kaynak: William W. Potter

Intel'in karşı karşıya olduğu durum bir tür Catch-22: Hayatta kalmak için müşteriye ihtiyacı var, ancak müşteri güveni için önce hayatta kalması gerekiyor. Modern çip üretimi, yüksek sermaye yatırımı, teknik uzmanlık ve uzun vadeli planlama gerektiriyor.

Bu zorluklar, TSMC ve Samsung gibi devlet destekli rakiplerle rekabeti daha da zorlaştırıyor.

Bugün yarı iletken sektörü, dünya çapında en fazla devlet desteği alan alanlardan biri. Güney Kore, Tayvan ve özellikle Çin, firmalarını milyarlarca dolarlık sübvansiyonlarla destekliyor. Bu durumda, ABD'nin Intel'i tamamen piyasa koşullarına terk etmesi, onu yapısal olarak dezavantajlı duruma düşürüyor. Intel'in başarısı, sadece şirketin değil, ABD'nin ileri teknoloji üretim kabiliyetinin ve savunma altyapısının sürdürülebilirliği açısından hayati önem taşıyor.

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/securing-us-industrial-base-semiconductors-investing-national-champion>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çip, Teknoloji.

6. Gözler Çin'in Zayıflayan Büyüme Eksenine Çevrildi / ODI Global (Birleşik Krallık)

Son dönemde açıklanan düşük veriler ve sabit varlık yatırımlarındaki sert yavaşlama, Çin'in ekonomik büyümesindeki yavaşlamanın küresel domino etkilerine neden olabileceğini gösteriyor. Tüketici harcamalarına destek sağlansa da büyümedeki düşüş, diğer ülkelerde finansal kırılganlıkları artırabilir. Çin'de devam eden kredi daralması, özellikle döviz kredilerinde, yapısal ve kapsamlı sonuçlar doğuruyor.

Finans sektörü ve ekonomik büyüme arasında çift yönlü bir ilişki var: Borç yükü artarken kredi imkanları daralıyor, yatırımlar ve tüketim yavaşlıyor; bu da büyümenin daha da zayıflamasına yol açıyor. Çin'in düşük büyüme trendi, finansal kırılganlıkları artırıyor ve risk yönetimini zorlaştırıyor. Bu durum, Çin'in gelişmiş ekonomiye geçiş sürecindeki büyüme yavaşlamasını da yansıtıyor.

Kredi daralması, küresel likiditenin yeniden yapılanmasının bir parçası. 2021 ortasından itibaren özellikle ABD doları cinsinden döviz kredileri azalmıştır. Çin'in avro ve dolar cinsinden sınır ötesi kredilerindeki azalma, bu dönüşümün kalıcı bir unsuru olmuştur. Çin'de bol likidite önlemlerine rağmen kredi daralması, para politikasının aktarımında

ciddi sorunlara işaret etmekte. Bu durum, emlak ve sabit varlık yatırımlarındaki düşüşle birlikte güveni zedelemekte ve ekonomik beklentilerde riskleri artırmakta. Kredi verileri, kurum ve finans sektörlerinin döviz kredilerinden uzaklaştığını göstermekte.



Kaynak: IOCOOI

Geniş para arzı göstergeleri dirençli görünse de yurt içi kredi göstergelerindeki zayıflama sürmektedir. Temmuz 2025'te yuan cinsinden yeni banka kredileri 50 milyar RMB azalmış, bu yirmi yılın ilk daralması olmuştur. Hanehalkı ve şirketlerin borçlanmadan uzaklaştığı gözlenirken, M2 ve toplam sosyal finansman artmaya devam etse de kredi büyümesindeki yavaşlama endişeleri artırmaktadır. Geliştiricilerin faaliyetlerini ciddi ölçüde azaltması da bu tabloyu desteklemektedir.

Kredi daralması büyüme üzerinde zincirleme etkilere yol açmakta; özellikle döviz kredilerindeki düşüş, offshore sermayeye bağımlı sektörlerde finansman koşullarını zorlaştırmaktadır. Bu durum sabit varlık yatırımlarını azaltırken, kamu destekli yüksek teknoloji ve altyapı yatırımlarına yönelimi artırmaktadır. Ancak bu kayma, özel yatırımlardaki gerilemeyi ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri telafi edememektedir.

Olumlu tarafta, Çin Merkez Bankası'nın düşük faiz politikası, RMB cinsinden borçlanmayı daha cazip hale getirebilir. Bu durum, iç kaynaklı finansmanı teşvik ederek kredi ekosisteminin derinleşmesine katkı sağlayabilir. Ancak küresel talep zayıflığı, dış borcun cazip hale gelmesi ve jeopolitik riskler dış likidite tamponlarını zayıflatabilir.

Ağustos 2025'te Fitch'in Çin'in kredi notunu düşürmesi, kamu borcu ve yerel yönetimlerin belirsiz yükümlülükleriyle ilgili endişeleri artırmıştır. Politika yapıcılar bu riskleri yönetmeye çalışsa da yapısal baskılar, kurumsal uyum kapasitesini sınamaktadır. Sonbaharda kredi daralması, reel büyüme risklerini ve sabit yatırımlardaki yavaşlamayı daha da belirgin hâle getirmektedir.

Erişim: <https://odi.org/en/insights/all-eyes-on-chinas-faltering-growth-and-credit-pivot-can-it-be-contained/>

Anahtar Kelimeler: Çin, Ekonomi, Büyüme.

7. Almanya'da Reel Ücretler Artıyor – Ancak Eşitsizlik de Büyüyor/ Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (Almanya)

Almanya'da son yıllarda reel ücretlerde, özellikle asgari ücretin etkisiyle önemli artışlar yaşanmıştır. 2015'ten bu yana reel saatlik ücretler ortalama %15 artarken, bu gelişmeden en çok düşük gelirli çalışanlar faydalanmıştır. Asgari ücretin sürekli yükseltilmesi sayesinde düşük gelirli kesimin satın alma gücü artmış, özellikle Doğu Almanya'daki bölgesel ücret eşitsizlikleri azalmıştır. Üstelik bu gelişmeler işsizlikte artışa yol açmadan gerçekleşmiştir. Ancak tüm bu olumlu ücret gelişmelerine rağmen, Almanya'daki gelir eşitsizliği son 30 yılın en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Özellikle en alt gelir grubundaki haneler artan ücretlerden yeterince faydalanamazken, en yüksek gelir grubundakiler satın alma güçlerini ciddi ölçüde artırmıştır. Bu durum ilk bakışta çelişkili görünse de gelir eşitsizliğinin artmasında birkaç temel etken rol oynamaktadır.

Son yıllarda istihdama katılım artmış, özellikle kadınlar iş gücüne daha fazla katılmıştır. Ancak bu katılım çoğunlukla yarı zamanlı işlerle sınırlı kalmış, dolayısıyla hane halkı gelirinde belirgin bir artış sağlamamıştır. İyi kazanan çift gelirli haneler bu gelişmelerden daha fazla yararlanırken, tek ebeveynli aileler hâlâ yüksek yoksulluk riskiyle karşı

karşıyadır. Kadınlarla erkekler arasındaki ücret farkı azalmış olsa da hâlâ önemli düzeydedir. Çocuklar, gençler ve emeklilerde yoksulluk riski yüksek seyretmektedir.

Eşitsizliği artıran bir diğer önemli unsur ise sermaye gelirlerinin dağılımıdır. Özellikle yüksek gelirli kesim, yatırım ve varlık getirileriyle ek gelir elde etmekte, bu da genel gelir dağılımındaki uçurumu büyütülmektedir. Aynı zamanda, 1990'lardan bu yana uygulanan vergi politikaları da yüksek gelirli bireyleri avantajlı konuma getirmiştir.

Siyasi tartışmalarda ise yüksek gelirli kesimin vergi yükünü azaltmaya yönelik talepler öne çıkmakta, bu da eşitsizliği daha da derinleştirme riski taşımaktadır. Oysa sosyal uyumun ve ekonomik istikrarın korunması için, düşük ve orta gelirli kesimlerin daha fazla desteklenmesi, vergi yükünün adil dağıtılması ve sosyal yardımların hedefli bir şekilde artırılması gerekmektedir. Güçlü bir asgari ücret bu sürecin önemli bir parçası olsa da yoksullukla etkin mücadele için yeterli değildir. Artan konut maliyetleri, yaşlılık yoksulluğu ve eğitimde fırsat eşitliği gibi alanlarda da yapısal çözümler üretilmesi şarttır. Artan eşitsizlik yalnızca bireyleri değil, tüm toplumu sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan zorlamaktadır.

Erişim: https://www.diw.de/de/diw_01.c.971994.de/nachrichten/deutschlands_realloehne_steigenaber_die_ungleichheit_waechst.html

Anahtar Kelimeler: Almanya, Ekonomi, Ücret.

8. Trump 2.0 Sanayi Politikaları Çerçevesinde KORE-ABD İş Birliği için Zorluklar ve Fırsatlar / Korea Institute for International Economic Policy (Güney Kore)

Trump Beyaz Saray'a dönmeden önce Kore imalat sektörü ABD'ye önemli yatırımlar yapıyordu. 2021-2024 yılları arasında ABD, Kore'nin yurt dışı yatırımlarında en önemli hedef haline geldi. 2024 yılında ABD'ye yapılan doğrudan yatırımlar 14,8 milyar dolara ulaşarak, Çin'e yapılan yatırımların on katına çıktı. Bu yatırımların yarısı imalat sektörüne yönlendirildi.

Kore'nin büyük imalat şirketleri ABD'de varlık göstermeye başladı. Pil sektörü 2021-2024 döneminde 7,8 milyar dolar yatırım gerçekleştirirken, entegre devre, kimya ve otomotiv sektörleri de önemli düzeyde yatırım aldı. Bu projelerin çoğu Biden yönetimi döneminde başlatıldı ve günümüzde seri üretime geçti.

Son dönemde imzalanan Kore-ABD gümrük vergisi anlaşması, Kore'nin ABD'deki yatırımlarına 350 milyar dolar daha ekledi. Bu tutarın 150 milyar doları gemi inşa sektörüne ayrılırken, geri kalanı yarı iletkenler, nükleer enerji, enerji, bataryalar ve biyofarma sektörlerine yöneltildi. Söz konusu anlaşma, benzersiz bir ikili ekonomik iş birliğini temsil etmektedir.



2021-2024 arasında Kore'nin ABD'ye yaptığı toplam doğrudan yatırımlar yaklaşık 108 milyar dolara ulaştı. Bu tutarın 72 milyar doları yeşil alan yatırımlarını oluşturdu. Trump'ın ikinci dönem için taahhüt ettiği yatırım miktarı, Biden dönemine kıyasla üç ila beş kat daha büyük. 2023 yılında Kore'den gelen yatırımların getirisi, ABD'ye gelen toplam yatırımların üçte birini oluşturmuş ve Avrupa ülkelerinden gelen yatırımların yaklaşık iki katına ulaşmıştır. Trump 2.0'in sanayi politikaları henüz tam olarak şekillenmemiştir. Biden döneminde yürürlüğe giren Enflasyon Azaltma Yasası kapsamındaki birçok vergi kredisi iptal edilmiş, sınırlandırılmış veya yeni koşullara bağlanmıştır. Bu nedenle önümüzdeki yıllarda istikrarlı bir iş ortamı beklemek gerçekçi değildir. Öngörülebilir bir ABD politika çerçevesi bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Trump dönemindeki gümrük vergilerinin çoğu yenilenmiş olsa da ABD'deki politika ortamı hâlen değişken ve zaman zaman zorluklar içermektedir. Koreli şirketler, yüksek

işçilik ve inşaat maliyetleriyle başa çıkarken yerel koşullara uyum sağlamak için özel müzakereler yürütmek zorunda kalmış, bu da ortamın istikrarsızlığını artırmıştır. Kore, endüstriyel kaygılarını ABD’li politika yapımcılarla paylaşabileceği yapılandırılmış iletişim kanalları oluşturmaktadır.

Gemi inşa, nükleer enerji ve pil gibi sektörlerde ABD hükümetinin mali desteği kritik öneme sahiptir. Kore hükümetinin sağladığı krediler faydalı olsa da üretimi hızlandırmak için ek teşvikler, devletin satın alma taahhütleri ve hedef odaklı altyapı yatırımları gerekmektedir. Bu önlemler, yatırım dalgasının tam potansiyelini gerçekleştirebilmesi için tamamlayıcı bir rol oynayacaktır.

Erişim: https://www.kiep.go.kr/gallery.es?mid=a20308000000&bid=0008&list_no=11975&act=view

Anahtar Kelimeler: ABD, Kore, Doğrudan Yabancı Yatırım.

B. POLİTİKA

1. Drone Devlet Yönetimi: Türkiye'nin Afrika'da Genişleyen Güvenlik Etkisi / Observer Research Foundation (Hindistan)

Mali'deki silahlı gruplar, askeri karakollara eş zamanlı saldırılar düzenlerken, cunta hükümeti iktidarı ele geçirme riskini önlemeye çalışıyor. 2012'den itibaren Büyük Sahra İslam Devleti (ISGS) ve Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin (JNIM) gibi gruplar, Mali güvenlik güçleriyle çatışmayı sürdürüyor. 2020-2021 yıllarında gerçekleşen darbeler sonrasında hükümetin güvenlik sorunu derinleşmiş, cunta hükümeti ise Türk insansız hava araçlarına (İHA) yönelmiş durumda.

Türk İHA'ları, sadece Mali'de değil, Burkina Faso, Nijer, Etiyopya ve Libya gibi birçok Afrika ülkesinde de kullanılmakta. Türkiye'nin savunma sanayisindeki başarısı, 2024 yılında 7,1 milyar dolara ulaşan ihracatla zirveye çıkmış; Afrika, bu büyüyen pazarın merkezine yerleşmiştir. Türkiye, özellikle Bayraktar TB2 ve Akıncı gibi savaş İHA'larıyla büyük popülerlik kazanmış, dünya çapında birçok ülke tarafından benimsenmiştir.



Kaynak: Getty Images

Türkiye'nin İHA ihracatındaki yükselişi, küresel güvenlik dinamiklerini değiştirmekte. İHA'lar, daha uygun fiyatları ve daha az resmi kontrol mekanizmaları ile savunma bütçesi sınırlı ülkeler için cazip bir seçenek haline geliyor. Türkiye, Çin ve ABD'yi geride bırakarak en büyük İHA ihracatçısı konumuna gelmiş bulunuyor.

Ancak, bu artışın bazı olumsuz etkileri de var. Türkiye İHA'larının Sahel bölgesindeki aşırıcı gruplar arasında kullanımının yaygınlaşması, bölgesel güvenlik sorunlarını karmaşılaştırıyor. İHA'ların sivillere yönelik saldırılarda yol açabileceği zararlar, insani krizlere yol açabilir. Ayrıca, bölge ülkelerinin Türk İHA'larına bağımlılığı, bölgesel dengeleri değiştirebilir ve uzun vadede olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/drone-statecraft-turkey-s-expanding-security-footprint-in-africa>

Anahtar Kelimeler: İHA, Türkiye, Afrika.

2. Çin'in Hint-Pasifik için Siber Oyun Kitabı / The Foreign Policy Research Institute (ABD)

Siber operasyonlar, modern savaşın önemli bir bileşeni haline gelmiştir ve bu durum Çin tarafından dikkatle izlenmektedir. Ukrayna'daki savaş, siber yeteneklerin savaş alanındaki rolünü gözler önüne sermiştir. Çin, bu gelişmeleri kullanarak, Tayvan gibi gelecekteki büyük çatışmalarda etkili olacak bir siber savaş stratejisi geliştirmektedir. Çin'in askeri doktrininde bilgi üstünlüğü elde etmek ve siber operasyonları askeri stratejiyle entegre etmek öncelikli bir hedef haline gelmiştir. Xi Jinping'in 2014'ten itibaren Çin'i bir "siber süper güç" olarak konumlandırma amacı, bu stratejinin temelini atmıştır. Çin, özellikle komuta, kontrol ve istihbarat sistemlerine siber saldırılar düzenleyerek, savaşın başında düşmanı etkisiz hale getirmeyi hedeflemektedir.

Rusya'nın Ukrayna işgalindeki siber başarısızlıkları, Çin için önemli dersler sunmuştur. Rusya, Ukrayna'ya yönelik bilgi üstünlüğü sağlamakta zorlanmış ve siber saldırıları, Batılı şirketlerin hızlı tepkisi nedeniyle başarılı olamamıştır. Bu başarısızlık Çin'e, bilgi hâkimiyetinin askeri zafer için ne kadar hayati olduğunu ve siber operasyonların kinetik askeri eylemlerle nasıl entegre edilmesi gerektiğini göstermiştir. Bu derslerle Çin, kendi

siber stratejisini daha sofistike hale getirmiştir. Çin'in siber operasyonları, artık yalnızca bilgi toplamakla kalmayıp, aynı zamanda düşmanın kritik altyapılarını hedef alacak şekilde genişletilmiştir. Tayvan ve Japonya gibi ülkeler, Çin'in hedef aldığı altyapılardan bazılarıdır. Çin, bu tür saldırıları özellikle enerji şebekeleri, su tesisleri ve telekomünikasyon sistemleri üzerinde yoğunlaştırmaktadır.

Bu bağlamda ABD ve müttefikleri, Çin'in artan siber tehditlerine karşı daha etkili savunma stratejileri geliştirmek zorundadır. Bu stratejiler; siber saldırılara karşı caydırıcılığı artırmak, çift kullanımlı kritik altyapıları korumak ve kamu-özel sektör iş birliğini güçlendirmek gibi unsurları içermektedir. ABD, siber güvenlik alanında daha fazla yatırım yaparak ve müttefikleriyle koordinasyonu artırarak Çin'in siber gücüne karşı dayanıklı bir strateji geliştirmelidir.

Erişim: <https://www.fpri.org/article/2025/08/chinas-cyber-playbook-for-the-indo-pacific/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çin, Siber.

3. Trump'ın Ukrayna Zirvesi / Chatham House (Birleşik Krallık)

Başkan Donald Trump, pazartesi günü Oval Ofis'te Ukrayna Cumhurbaşkanı Zelenskiy'yi ikinci kez ağırladı. Toplantının atmosferi, Zelenskiy'nin şubat ayında yaşadığı kamuoyu önündeki zor durumdan oldukça farklıydı. İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya liderlerinin katılımı, Ukrayna ile Avrupa arasındaki dayanışmayı ortaya koydu. Toplantının amacı, olası felaketleri önlemek ve Transatlantik birliği korumaktı. Ayrıca, Putin ile cuma günü yapılan sonuçsuz zirvenin ardından Trump'ın Ukrayna'yı gereksiz tavizler vermeye zorlamaması önemliydi.

Avrupalı liderler, Putin'in savaş sürerken kapsamlı bir barış anlaşması dayatarak müzakereleri uzatmayı hedeflediğini düşünüyor. Putin'in "temel nedenleri ele alma" söylemi, NATO'nun Doğu Avrupa'daki varlığını sınırlandırmayı ve Rusya'ya Ukrayna'nın egemenlik sınırlarını belirleme hakkı tanımayı amaçlıyor.

Trump ise Nobel Barış Ödülü adaylığı için Putin ile Zelenskiy arasında doğrudan görüşme yapılmasını istiyor. Zelenskiy, bunu memnuniyetle karşılarken, Putin'in asıl amacı ABD'nin Kiev'e verdiği desteği sonlandırmak ve Moskova ile ilişkileri yeniden başlatmak.

Rusya açısından da zirvenin sonuçları belirsiz. Kremlin, Zelenskiy ile görüşmeye hazır olduğunu açıklamadı. Putin, Ukrayna liderini gayrimeşru olarak görüyor ve böyle bir görüşmeyi kabul etmesi, özellikle milliyetçi seçmenler ve askeri elitler tarafından zayıflık olarak algılanabilir. Rus yönetimi taleplerinden vazgeçmeyeceğini açıkça ortaya koyuyor. Türkiye'de yapılan görüşmelerde de taleplerin Ukrayna tarafından kabul edilmediği anlaşıldı.

Washington zirvesinden olumlu bir gelişme olarak, ABD Ukrayna'nın güvenliğine katkı sağlamaya hazır olduğunu duyurdu. Detaylar netleşmemiş olsa da Trump, ABD'nin hava operasyonlarına katılabileceğini belirtti. Ayrıca ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio, NATO dışında Ukrayna için kolektif güvenlik garantileri tasarlayacak bir çalışma grubuna liderlik edecek. Öneriler arasında uluslararası askeri varlık, hava savunmasının güçlendirilmesi ve ateşkes denetimi yer alıyor.



Kaynak: Win McNamee

Bu düzenlemelerin on gün içinde hazırlanması bekleniyor. Ancak Rusya, Trump'a doğrudan itiraz ederse sürecin başarısız olma ihtimali yüksek. Kiev, ABD ile otuzdan fazla ikili güvenlik anlaşması imzalamış durumda; bu anlaşmalar finansman ve askeri iş birliğini kapsıyor. Ukrayna'nın temel ihtiyacı, çatışmalar sonrası Rusya'nın yeni saldırılarına karşı

güvenlik mekanizmalarının oluşturulması. Rusya'nın nükleer güç olması sebebiyle sağlanacak güvenlik garantilerinin diğer nükleer devletleri de kapsamı gerekiyor.

Trump'ın barış stratejisi büyük ölçüde Putin'in kendisiyle anlaşma yapmak istediğine dair kişisel inancına dayanıyor. Anchorage zirvesinde görüldüğü gibi Trump, Rusya'ya ciddi müzakere baskısı yapmaktan kaçınıyor. Bu strateji oldukça riskli. Bu nedenle Finlandiya Cumhurbaşkanı da toplantıya katıldı. Rusya ile uzun sınıra ve geçmişte birçok çatışmaya sahip bir ülke olan Finlandiya, Rus ordusunun ancak ilerlemesi engellendiğinde durduğunu biliyor. Bu nedenle, kişisel vaatler veya anlaşmalar yetersizdir; yalnızca ABD'nin de dahil olduğu güçlü bir kolektif caydırıcılık, Rusya'nın Avrupa'ya yönelik tehdidini durdurabilir.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/08/trumps-ukraine-summit-was-european-damage-control-operation-it-succeeded-now>

Anahtar Kelimeler: ABD, Rusya, Ukrayna.

4. Hindistan-Pakistan Çatışması Çin'in Operasyonel Stratejisini Nasıl Etkiliyor? / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)

7-10 Mayıs 2025'te gerçekleşen Hindistan-Pakistan askeri krizi, gelecekteki savaş alanlarında benzer güçte orduların nasıl karşılaşılabileceğine dair somut bir örnek sundu. Çin Halk Kurtuluş Ordusu (PLA), bu çatışmayı dikkatle izleyerek operasyonel dersler çıkardı ve kendi çok alanlı savaş (MDW) kapasitesini değerlendirdi.

Çatışma süresince, her iki taraf da gelişmiş hava araçları, BVRAAM'lar ve SAM sistemleri kullandı. Pakistan, Çin menşeli J-10C uçakları, HQ-9 hava savunma sistemleri ve PL-15 füzeleriyle beş Hint savaş uçağını düşürmeyi başardı. Çin, bu çatışmayı, kendi geliştirdiği silahların etkinliğini ve sistemler arası savaş anlayışının sahada ne kadar işe yaradığını gözlemlemek için bir fırsat olarak değerlendirdi.

Çin'in 2019 tarihli savunma beyaz kitabında vurguladığı çok alanlı ve entegre savaş anlayışı, PLA'nın siber, uzay ve bilgi alanlarını bütünleştirmesiyle somutlaştı. Özellikle veri bağlantısı mimarisi, savaş sırasında hızlı hedefleme ve komuta-kontrol işlevlerini

destekleyerek OODA döngüsünü hızlandırdı. 100 saat süren bu çatışma, sistemden sisteme savaş örneği sundu. Pakistan'ın Link-17 veri ağı sayesinde elde ettiği entegrasyon başarısı, Hindistan'ın farklı ülkelerden tedarik ettiği sistemler arasındaki entegrasyon sorunlarıyla keskin bir tezat oluşturdu.

Sonuç olarak, bu askeri kriz, gelecekteki savaşların ateş gücünden ziyade operasyonel sistemlerin ve komuta-kontrol merkezlerinin felce uğratılması yoluyla kazanılacağına işaret etti. Çin, bu çatışmayı yaklaşan bölgesel savaşların ön izlemesi olarak değerlendirerek, çok alanlı savaş konsepti ve sistemler arası etkileşime dayalı stratejisini daha da geliştirme yönünde önemli gözlemler elde etti.

Erişim: <https://casstt.com/how-india-pakistan-conflict-inform-chinas-operational-playbook/>

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Pakistan, Çatışma.

5. 2022 Yılından Sonra Arktika'daki Askeri Aktiviteler Arttı mı? / Norwegian Institute of International Affairs (Norveç)

2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhakıyla oluşan jeopolitik ortamda, Kuzey Kutup Dairesi'nin üstünde kalan bölge olan Arktika'daki durum büyük ölçüde değişmedi. Kırım'ın ilhakından sonra Rusya'ya yönelik askeri iş birlikleri ve sınırlı ekonomik yaptırımlar dışında ticaret ve diplomatik ilişkiler sürdürüldü. Ancak 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasıyla mevcut durum değişkenlik göstermeye başladı. 2022 yılından sonra Rusya'ya yönelik birçok Batılı ülke yaptırım uygulamaya başladı; ancak işin askeri boyutu farklı seyretti.

Arktika bölgesinde Rusya'dan daha büyük bir askeri kapasiteye sahip hiçbir ülkenin olmaması, bölgenin Rusya için önemini ortaya koyuyor. Kola Yarımadası'nda konuşlu bulunan Kuzey Filosu, Rusya'nın nükleer deniz saldırı gücünün önemli bir bölümünü oluşturuyor. Burada konuşlu bulunan nükleer denizaltıların, Rusya'ya yönelik olası bir saldırı yapılması durumunda aktif hale getirilerek yapılan saldırıları engellemek üzere tasarlandı.

Rusya, deniz ve hava kuvvetlerindeki filolarını büyük ölçüde korurken, modernizasyon çalışmalarını 2014 yılından bu yana hızlı bir şekilde sürdürüyor. Rusya'nın sahip olduğu modern denizaltılar özellikle derin denizlerde görev faaliyetlerini icra ederken tespit edilmesi oldukça zor olduğu için birçok Batı ülkesi açısından tehlike oluşturuyor. Rus denizaltılarının nükleer başlık taşıma ve fırlatma kabiliyeti taşıması özellikle ABD açısından büyük sorun teşkil ediyor.



Kaynak: Forsvaret

Rus kara kuvvetleri ise önemli ölçüde zayıflamış durumda. İstihbarat kaynakları, kara kuvvetlerinin büyük ölçüde Ukrayna hattına kaydırıldığını ve savaşın başladığı günden bu yana kara gücünün en az %20 azaldığını belirtiyor.

Yaşanan gelişmelerin ardından NATO ve müttefikleri, Arktika'daki askeri faaliyetlerini ve varlıklarını artırma yoluna girdiler. ABD ve Birleşik Krallık, 1980'den sonra ara verilen Barents Denizi tatbikatına yeniden başlarken, ABD Bombardıman Görev Gücü İskandinav müttefikleriyle beraber eğitim programları düzenlemeye başladı. Ukrayna Savaşı, Arktik bölgesinin neden önemli olduğunu tekrar gözler önüne serdi.

Erişim: <https://www.nupi.no/en/news/has-military-activity-in-the-arctic-increased-after-2022>

Anahtar Kelimeler: NATO, Rusya, Savaş, Ukrayna.

6. Çin ve Hindistan İkili İlişkileri Artırma Konusunda Anlaştı / Xinhua Silk Road Information Service (Çin)

Çin Dışişleri Bakanı Wang Li, Hindistan Dışişleri Bakanı Subrahmanyam Jaishankar ile görüşerek ikili ilişkileri geliştirme ve sürdürme konusunda anlaşmaya vardı. Wang, küresel jeopolitik durumların sürekli değişkenlik gösterdiğini, serbest ticaretin ve uluslararası düzeninin önemli zorluklarla karşı karşıya olduğunu ifade etti. Ayrıca Wang, Birleşmiş Milletler'in 80. yıl dönümünü kutlarken, insanlığın dünyanın geleceğini belirleyecek kritik bir dönüm noktasına ulaştığını belirtti.

Wang, iki ülkenin toplam nüfusunun 2,8 milyara ulaştığını, en büyük iki gelişmekte olan ülke olarak küresel çapta sorumluluk göstermeleri gerektiğini vurguladı. Büyük güç olarak hareket etmeleri, birlik olarak diğer gelişmekte olan ülkelere örnek olmaları ve çok kutuplu dünyada uluslararası ilişkilerin demokratikleşmesi gerektiğini ifade etti. İki ülkenin vardığı ortak mutabakatın uygulamaya konduğu, her seviyede fikir alışverişi ve diyalogun kademeli olarak yeniden başlatıldığı ve sınır bölgelerinde barış ile huzur ortamının sağlandığı belirtildi.



Kaynak: Xinhua

Çin Devlet Başkanı Xi, Hindistan ve Çin ilişkilerinin 75. yılını kutlarken, geçmişten ders çıkarılması gerektiğini, her iki tarafın da doğru stratejik algılara sahip olması ve birbirlerini rakip değil, ortak olarak görmesi gerektiğini vurguladı. Uzmanlar, yaşanan gelişmelerin ardından iki ülke arasında temas ve iş birliğinin normalleşmeye doğru ilerlediğini belirtti. Hindistan ise, ilişkilerin 75. yılında Çin ile karşılıklı siyasi güveni derinleştirmek, ekonomik ve ticari alanlarda karşılıklı yarar sağlayan iş birliğini güçlendirmek, halklar arasındaki etkileşimi artırmak ve sınır bölgelerinde barış ile huzuru korumak konusunda istekli olduklarını ifade etti.

Erişim: <https://en.imsilkroad.com/p/347176.html>

Anahtar Kelimeler: Çin, İş Birliği, Hindistan.

7. Filistin Devleti'nin Peşinde: Bilmeniz Gerekenler / Council on Foreign Relations (ABD)

Filistin Devleti'nin tanınması çabaları, Gazze'de süren insani kriz ve İsrail'in Hamas'a karşı yürüttüğü operasyonlar nedeniyle yeniden gündeme geldi. 7 Ekim 2023'te Hamas'ın saldırısıyla başlayan savaş, Gazze'nin büyük kısmını harap etti, yardım akışını engelledi ve kıtlıkla sonuçlandı. Bu durum, Avustralya, Kanada, Fransa ve Birleşik Krallık gibi ülkeleri Eylül 2025'teki BM Genel Kurulu öncesinde Filistin'i tanıma kararını değerlendirmeye itti. Bu ülkeler, iç kamuoyu baskısının yanı sıra bölgedeki şiddeti sona erdirmeye ve iki devletli çözüme yeniden dönme amacıyla bu adımı atmak istediklerini belirtiyor. Ancak bazı uzmanlara göre bu kararlar insani kaygılardan çok iç politik nedenlerle alınıyor.

Bugün 193 BM üyesinden 147'si Filistin'i tanımış durumda, ancak ABD ve bazı G7 ülkeleri hâlâ bu tanımayı gerçekleştirmedi. Fransa koşulsuz tanıma sözü verirken, diğer bazı ülkeler Hamas'ın dışlanması ve silahsızlanma gibi şartlar öne sürdü.

BM'de Filistin'in uzun süredir gözlemci statüsü bulunmasına rağmen, tam üyelik için Güvenlik Konseyi onayı gerekiyor ve bu noktada ABD'nin vetosu en büyük engel olarak görülüyor. ABD halkının çoğu Filistin'in tanınmasını desteklese de hem Biden hem Trump yönetimleri net bir destek vermedi. İsrail ve Filistin kamuoyunda da iki devletli çözüme

destek düşük seviyede. İsrail halkının çoğu bu fikre karşı çıkarken, Filistinli liderlik ise Hamas ve Filistin Yönetimi arasında bölünmüş durumda. Uzmanlar, dıştan gelen tanıma çabalarının sahada büyük bir değişiklik yaratmasının zor olduğunu vurguluyor.

Sonuç olarak, bir Filistin devleti kurulması hâlâ çok sayıda diplomatik, siyasi ve yapısal engelle karşı karşıya. Tanıma yönünde adımlar atılsa bile, kalıcı çözüm için İsrail toplumunun içinden gelen bir irade ve kapsamlı uluslararası destek şart.



Kaynak: Getty Images

Erişim: <https://www.cfr.org/article/quest-palestinian-statehood-what-know>

Anahtar Kelimeler: Filistin, BM, Egemenlik.

C. ÇEVRE

1. Japonya'daki Pirinç Fiyat Krizi Politika İkilemine Neden Oluyor / Mises Institute (ABD)

Japonya'da sofralık pirinç fiyatları keskin bir şekilde artmıştır. 2025 yılı haziran ayı itibarıyla ortalama toptan satış fiyatı 60 kilogram başına 27.102 yen'e yükselmiş, bu rakam kilogram başına 452 yen, yani mevcut döviz kuru ile yaklaşık 3,12 dolara karşılık gelmiştir. Perakende satışta ise 5 kilogramlık bir torbanın ortalama fiyatı 4.285 yen'i (yaklaşık 29,50 dolar) aşmıştır. 2021 yılıyla kıyaslandığında sofralık pirinç fiyatı iki katından fazla artmış ve bu durum Japon halkı arasında yaygın bir tedirginliğe yol açmıştır.

Pirincin, Japon kültürü, gelenekleri ve günlük yaşamındaki derin yeri göz önünde bulundurulduğunda, krizin siyasi yansımaları da olmuştur. Liberal Demokrat Parti'den eski Tarım Bakanı Taku Eto, Saga Eyaleti'nde verdiği bir konferansta, destekçilerinden çok fazla pirinç hediye aldığı için pirinç satın almadığını belirtmiştir. Bu açıklama kamuoyunda büyük tepkiye neden olmuş ve sonuç olarak Eto istifa etmek zorunda kalmıştır.

Eto'nun yerine geçen Shinjiro Koizumi, haziran ayında devlet rezervlerinden 300.000 ton sofralık pirinci (önceden onaylanmış 310.000 tona ek olarak) piyasaya sürmüştür. Pirinç, 5 kilogramlık paketler hâlinde 2.000 yen (yaklaşık 13,75 dolar) fiyatla satılmıştır. Tarım Bakanlığı'na göre bu müdahale, süpermarketlerdeki pirinç fiyatlarının ulusal ortalamasını 4.000 yenin (yaklaşık 28 dolar) üzerinden 3.000 yen civarına düşürmüştü ve krize kısa vadeli bir rahatlama sağlamıştır. Ancak Başbakan Shigeru Ishiba, yüksek pirinç fiyatları ve artan yaşam maliyetleri nedeniyle son Senato seçimlerinde ağır bir yenilgi almıştır.

Japonya'da Meclis seçimlerinde seçmenlerin en önemli gündemi fiyat artışlarına karşı alınacak önlemlerdi. 2025 Haziran ayında enflasyon %3,3'e yükselirken, reel ücretler düşmeye devam etmiş ve enflasyon diğer gelişmiş ülkelere kıyasla normale dönmemiştir. Seçimler öncesinde alınan acil rezerv serbest bırakma kararı yalnızca

büyük perakendecilere yararken, küçük satıcılar bu imkândan faydalanamamış ve genel enflasyon baskısı sürmüştür. Pirincin tüketici fiyat endeksindeki düşük payı nedeniyle bu müdahale enflasyonu kontrol altına almaya yetmemiştir.

Japonya Merkez Bankası faizleri erken artırmamıştır; çünkü 2022-2024 yıllarında ABD ve Avrupa'daki faiz artışları uzun vadeli faizleri yükseltmiştir. Faiz artışı yenin değer kazanmasına yol açarak hükümetin borç servis maliyetlerini artırabilir ve finansal riskleri yükseltebilir. Kırsal kesim gelirlerini genellikle Norinchukin Bankası gibi kurumlara yatırmakta ve bu kurumların varlıklarının yarısı düşük faiz nedeniyle yurtdışına yönelmiş durumdadır. Yen değer kazandığında, bu yabancı varlıkların değeri düşecek, finansal kurumlar zarar görecektir ve emeklilik fonları da döviz riskine açık hâle gelecektir.

Sonuç olarak, pirinç krizinde iki temel ikilem bulunmaktadır: Merkez Bankası faizleri artırarak enflasyonla mücadele ederse bütçe sürdürülebilirliği ve emeklilik gelirleri zarar görebilir; sübvansiyonlar kaldırılırsa pirinç fiyatları düşebilir, ancak kırsal bölgeler ve güçlü çiftçiler olumsuz etkilenir. Bu durum, çözümün hem zor hem de karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır.

Erişim: <https://mises.org/mises-wire/japan-rice-price-crisis-reveals-twofold-policy-dilemma>

Anahtar Kelimeler: Japonya, Pirinç, Enflasyon.

2. Avrupa'da Sıcaklık Artışı ve İklim / World Resources Institute (ABD)

2025 yılı ağustos ayında Avrupa'nın birçok bölgesinde hava sıcaklıkları ciddi şekilde artarak iklim değişikliği sorununu yeniden gündeme getirdi. Fransa ve İspanya'da sıcaklıklar 40 dereceyi aştı. Türkiye, Yunanistan ve Arnavutluk'un bazı bölgelerinde ise yüksek sıcaklıklar yıkıcı orman yangınlarına yol açtı.

Artan sıcaklıkların ardından halkın serinleme yolları merak konusu oldu. Avrupa'da mevcut binaların yaklaşık %20'sinde klima sistemi bulunması, artan sıcaklıklar karşısında yetersiz kalıyor. 2025 yılı haziran ayında Fransa'da artan sıcaklıklar nedeniyle 200'e yakın okulun kapatılmasına karar verildi. Temmuz ayında ise Atina'da sıcaklık 44 derecenin üzerine çıktı.

Dünya genelinde on ülkenin sekizinde (Almanya, İrlanda, Hollanda, Birleşik Krallık gibi Kuzey Avrupa ülkeleri) aşırı sıcaklık rekorlarının kırılması bekleniyor. Dünya Kaynakları Enstitüsü (WRI) tarafından Avrupa'nın en büyük 69 şehrini kapsayan (165 milyon nüfus) bir analizde, küresel sıcaklıkların 3 derece artması durumunda 35 derece veya daha üzeri sıcaklığın yaşandığı gün sayısının %53 oranında artabileceği tespit edildi.

Yüksek hava sıcaklıkları sağlık sorunlarına yol açıyor; 2025'in Haziran-Temmuz döneminde Avrupa'daki sıcak hava dalgası nedeniyle 2.300 kişi hayatını kaybetti. Dünya Sağlık Örgütü, aşırı sıcakların her yıl Avrupa'da 175.000 ölüme neden olduğunu ve bu sayının artacağını belirtiyor. Araştırmalar, 2099'a kadar aşırı sıcakların 2,3 milyon ek ölüme sebep olabileceğini gösteriyor.

Avrupa'da klimaya erişim oranı diğer bölgelere göre en düşük seviyede; 2022'de evlerin sadece %19'unda klima bulunurken, bu oran Kuzey Amerika'da %76, Asya Pasifik'te %47 ve dünya ortalaması %37'dir. Soğutma sistemleri elektrik tüketimini iki katına çıkarıyor, bu da altyapı üzerindeki yükü artırıyor ve fosil yakıt kullanımını, dolayısıyla emisyonları yükseltiyor. 2025 yazında Avrupa'da elektrik talebi %14 artarken, bazı bölgelerde kesintiler yaşandı.



Kaynak: Alamy

Şehirlerde sıcaklığı düşürmek için çevreci yöntemler kullanılabilir; yansıtıcı yüzeyler, doğal gölgeleme, yeşil çatılar ve akıllı bina tasarımları bunlara örnek oluşturuyor. Mevcut binaların ısıyı emip yayması, sıcaklık artışını tetikliyor; bu nedenle binaların uygun malzemelerle restore edilmesi veya yeni yapıların buna göre inşa edilmesi büyük önem taşıyor.

Şehir altyapısının temiz enerjiyle desteklenmesi ve enerji verimliliğinin artırılması sıcaklıkları 2,9 dereceye kadar düşürebilir. Böylece küresel soğutma talebi %24 azalabilir, 3 trilyon dolarlık klima altyapı maliyetinden ve 1,3 milyar ton karbondioksit emisyonundan tasarruf sağlanabilir.

Erişim: <https://www.wri.org/insights/europes-heat-and-air-conditioning-dilemma>

Anahtar Kelimeler: Avrupa, İklim Değişikliği, Sıcaklık.

3. AB'nin Yeşil Stratejisi Neden Parçalanıyor? / CEPS (Belçika)

Avrupa Birliği, Yeşil Anlaşma kapsamında iklim hedeflerini genişletme sözü vermesine rağmen, sonuç odaklı yapısal reformlardan kaçınmakta ve süreç ile şeffaflık odaklı düzenlemelere yönelmektedir. Bu durum, sürdürülebilirlikte yalnızca yüzeysel bir ilerleme sağlamaktadır. Şeffaflık ve bilgilendirme kurallarının sermaye akışını iyileştireceği varsayımı pratikte yetersiz kalmakta; artan farkındalığa rağmen fosil yakıt üretimi azalmamaktadır. Halkın talep ve davranışları da bu farkındalıkla örtüşmemektedir. Sorun, bilgilendirmenin etkisizliğinden ziyade, daha güçlü araçların yerini almamasıdır. Şirketlerin çevresel zararlar için doğrudan sorumluluk taşımaması, kalıcı dönüşümün önündeki en büyük engeldir. AB'de hâlâ yaptırıma dayalı somut bir iklim sorumluluğu mekanizması bulunmamaktadır.

AB, Yeşil Anlaşma'daki düzenlemeleri uygulama aşamasında zayıflatmıştır. Omnibus düzenlemesiyle binlerce şirket raporlama yükümlülüğünden muaf tutulmakta; bu durum yatırımcıların bilgiye erişimini ve küçük şirketlerin finansmana ulaşımını zorlaştırmaktadır. AB-ABD gümrük vergisi anlaşması, Avrupa'nın stratejik zafiyetlerini ortaya koymaktadır. AB, ABD'nin çelik ve alüminyum vergilerini kabul ederken, enerji ve

savunma alanlarında bağımlılığını artırmakta; rekabet söylemine rağmen eski bağımlılık ilişkilerini sürdürmektedir.

Elektrik piyasasında reform başarısız olmuştur. Yenilenebilir üretim artsa da fiyatlar hâlâ gaz maliyetine bağlı olarak belirlenmekte; bu da tüketicileri fosil yakıt dalgalanmalarına maruz bırakmaktadır. 2022’de bazı pazarlarda fiyatlar rekor seviyelere ulaşmıştır. İspanya’nın 2022’de uyguladığı İberya fiyat tavanı, elektrik piyasalarının fosil yakıttan ayrıştırılabileceğini göstermiştir. Ancak bu tür yapısal çözümler için uzun vadeli yatırımlar, depolama sistemleri ve istikrarlı altyapılar gereklidir.

AB’nin yeni raporlama düzenlemeleri yerine ihtiyaç duyduğu şey, derin yapısal reformlardır. Enerjide gaz bağlantısının kesilmesi, finasta uzun vadeli yatırımın teşvik edilmesi ve yönetişimde somut yaptırımların hayata geçirilmesi öncelikli olmalıdır. Avrupa’nın iklim hedefleri mevcut ekonomik yapılarla çelişmektedir. ABD sanayisi gerilerken, Çin temiz teknolojide ilerlemektedir. AB’nin başarılı olabilmesi için mevcut bağımlılıklar yerine yeni sektörler odaklanması ve sonuç odaklı politikalar benimsemesi gerekmektedir.

Erişim: <https://www.ceps.eu/beyond-disclosure-or-why-the-eus-green-strategy-is-coming-apart/>

Anahtar Kelimeler: İklim Politikası, AB, Sürdürülebilirlik.

4. Fonio: Küçük Tahıl, Büyük Fırsat / Crop Trust (Almanya)

2025 yılı, iklim değişikliğinin etkilerinin daha belirgin hale geldiği bir dönem olarak öne çıkıyor. Kuzey Yarımküre’de rekor sıcaklıklar görülürken, özellikle kuraklıkla mücadele eden bölgelerde çiftçiler büyük zorluklarla karşılaşılıyor. Mahsul verimliliği düşüyor, hasatlar başarısız oluyor ve açlık dönemleri uzuyor. Bu gelişmeler, 70’ten fazla ülkede 330 milyondan fazla insanı etkileyen küresel gıda krizini daha da derinleştiriyor. Sorunun çözümü için birçok yaklaşım mümkün olsa da dikkat çeken ve umut vaat eden yöntemlerden biri, çiftçilerin mahsul çeşitliliğini artırmasına destek olmaktır.

Bu noktada Batı Afrika kökenli geleneksel bir tahıl olan fonio öne çıkıyor. Fonio, yüzyıllardır bu bölgede yetiştirilmesine rağmen, küresel ölçekte yeterince tanınmayan

bir mahsuldür. Hızlı olgunlaşması, az suyla verimli olması ve kuraklık gibi zorlu koşullara dayanıklı yapısıyla, iklim değişikliğinin etkilerine karşı dirençli bir seçenek sunuyor. Ayrıca yüksek besin değeri, glütensiz oluşu ve kültürel önemiyle hem gıda güvenliği hem de yerel topluluklar için değerli bir kaynak teşkil ediyor.

Fonio'nun potansiyeline rağmen yaygınlaşmasının önünde üç temel engel bulunuyor. Birincisi, işlenmesi hâlâ oldukça zahmetli; küçük taneleri nedeniyle kabuklarını ayırmak ve temizlemek için özel ekipman gerekiyor. İkincisi, bu alanda yapılan bilimsel araştırmalar ve ıslah çalışmaları sınırlı. Bitkinin küçük yapısı nedeniyle ıslahı zor olsa da, genetik çeşitliliği değerlendirildiğinde geliştirilmiş türlerin ortaya çıkarılması mümkün. Üçüncü olarak ise çiftçiler, fonio üretimi için gerekli ekipman, kaliteli tohumlar ve pazarlara erişim konusunda yeterince desteklenmiyor.

Fonio'nun genetik çeşitliliği, Benin, Mali, Nijerya ve Fransa'daki gen bankalarında korunuyor. Ancak bu kaynakların etkin biçimde kullanılabilmesi için uzun vadeli finansman, bilimsel araştırmalar ve çiftçilerle daha güçlü bağlar kurulması gerekiyor. Fonio'nun pazardaki görünürlüğü hâlâ sınırlı olsa da hem Afrika'da hem de küresel ölçekte ilgi giderek artıyor. Fonio'nun ekonomik potansiyeli sadece gıda arzını güvence altına almakla sınırlı değil; aynı zamanda ithalata bağımlılığı azaltmak ve kırsal kalkınmayı desteklemek açısından da önemli bir fırsat sunuyor.



Erişim: <https://www.croptrust.org/story-articles/fonio-small-grain-big-opportunity/>

Anahtar Kelimeler: Fonio, Tahıl, Afrika.

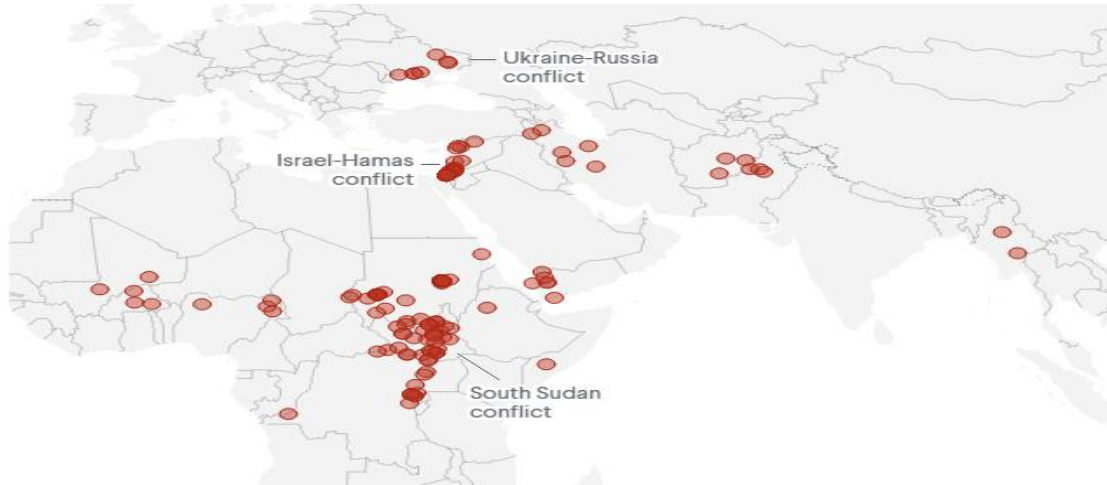
D. SOSYAL

1. Savaş Alanlarında İnsani Yardım Görevlileri Daha Fazla Hedef Alınıyor / Council on Foreign Relations (ABD)

2024 yılı, insani yardım görevlilerine yönelik saldırı ve ölümlerin rekor kırdığı bir yıl olarak geride kalmışken, 2025 de benzer bir seyir izliyor. Yardım görevlilerinin savaş bölgelerinde karşı karşıya olduğu tehlikeler açıkça görülüyor; yalnızca Filistin’de yardım noktalarına düzenlenen saldırılarda 900’ün üzerinde insan hayatını kaybetti. Sudan’da yardım görevlilerine yönelik 32 saldırı gerçekleşirken, Ukrayna’da yardım dağıtımını aksatan 109 olay kaydedildi.

Filistin, Sudan ve Ukrayna’daki devam eden savaşlarda uluslararası hukuk ihlalleri sürüyor. Uzmanlar, çatışma bölgelerinde insani yardım görevlilerine ve tesislerine yönelik saldırıların tesadüfi olmadığını, savaşın daha da şiddetlenebileceğini belirtiyor. Uluslararası hukuk, yardım görevlilerinin korunmasını garanti etse de saldırılar artmaya devam ediyor.

BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA), 2024 yılında yirmi ülkede en az 377 kişinin öldüğünü, 2022 yılına kıyasla %137 oranında artış olduğunu bildirdi. 2025 yılının başından bu yana en az 245 saldırı gerçekleşirken bu saldırılar öldürme, kaçırma ve yaralanma olaylarından oluştu. Yardım noktaları en çok Filistin ve Sudan’da yer alırken, yardım görevlilerine yönelik saldırılar en çok bu iki noktada gerçekleşti.



Kaynak: www.cfr.org

Saldırıların gerçekleştiği noktalar:

Uzmanlar, yardım görevlilerine yönelik saldırıları önleyecek mevcut yasaların ve caydırıcı mekanizmaların yetersiz olduğunu vurguluyor. Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Adalet Divanı gibi küresel mahkemelerin yaptırım yetkisi sınırlı kalıyor. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) üye ülkeler arasındaki çıkar çatışmaları nedeniyle etkili olamamakta. Küresel çapta büyük güçlerin yaşanan saldırılara karşı sessiz kalması, durumu daha da ağırlaştırıyor. Ülkeler tarafından yardım fonlarının kısılması ise, yardım noktaları ve yardım görevlilerine yönelik saldırılarda ciddi artışlara yol açıyor.

Erişim: <https://www.cfr.org/article/across-battlefields-aid-workers-are-targeted-more-ever>

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Devletler, Savaş, Yardım.

2. Gazze’de Kıtık İlan Edildi / Council on Foreign Relations (ABD)

BM destekli Küresel Açlık İzleme Kuruluşu (IPC), 20 Ağustos 2025’te Gazze’de “tamamen insan kaynaklı” bir kıtlık yaşandığını resmen açıkladı. IPC verilerine göre, bölgedeki Filistinlilerin yaklaşık dörtte biri, yani 500.000 kişi açlık çekiyor ve Eylül sonuna kadar bu sayının 640.000’e çıkması bekleniyor. BM ve yerel sağlık yetkilileri, ölümlerin yetersiz beslenme ve gıda dağıtım noktalarındaki şiddetten kaynaklandığını bildiriyor.

İsrail hükümeti, IPC raporunu yalanlayarak savaş boyunca iki milyon ton yardım ulaştırdığını, ancak Hamas’ın bazı sevkiyatları yağmaladığını iddia ediyor. Uluslararası toplum, yardım kısıtlamalarının insancıl hukuku ihlal ettiği endişesiyle İsrail’e eleştiriler yöneltiyor. İsrail ordusu, operasyonlara “taktiksel ara” verdiğini ve insani koridorlar açtığını duyurmasına rağmen ağustos ayı sonunda saldırılar devam etti. Medya kısıtlamaları ve yanlış bilgilendirme nedeniyle durumun net bir resmi çıkarmak zorlaşıyor.

Filistin Sağlık Bakanlığı’na göre 22 Ağustos itibarıyla açlık nedeniyle en az 273 kişi hayatını kaybetti. UNRWA, Gazze’de bir milyon çocuğun açlık riski altında olduğunu belirtirken, DSÖ mart ayından bu yana 50’den fazla çocuğun yetersiz beslenmeden

öldüğünü ve hastanelerin kapasitesinin tükendiğini açıkladı. BM, son haftalarda binden fazla kişinin gıdaya ulaşmaya çalışırken öldüğünü ve Gazze'deki insani altyapının çökme noktasında olduğunu duyurdu.

Uluslararası hukuk uzmanları, yardımın engellenmesinin savaş suçu teşkil edebileceğini belirtirken, İsrail bu suçlamaları reddediyor. Gıda kıtlığı ve yardım noktalarındaki güvenlik sorunları, sivillerin durumunu daha da kötüleştiriyor. 20 Temmuz'da BM konvoyundan ekmek almaya çalışan yaklaşık 100 kişi, bir hafta önce ise yardım kampındaki izdihamda en az 20 kişi öldü.

Yüzü aşkın yardım kuruluşu, İsrail'in kısıtlamalarının açlık krizini derinleştirdiğini bildiriyor. Sınır Tanımayan Doktorlar, çalışanlarının açlıktan eriyen meslektaşlarına tanık olduğunu belirtirken, CARE International ve Gazze İnsani Yardım Sorumlusu Deepmala Mahla, şehirlerin harabeye döndüğünü ve çocukların boş kaplarla yardım beklediğini aktardı. Temmuz sonu itibarıyla 140 gündür ekibe yardım ulaştırılamamıştı.



Kaynak: Getty Images

Dünya Gıda Programı, Gazze'de her üç kişiden birinin günlerdir yemek yiyemediğini açıkladı. Bölgede görev yapan gazeteciler dahil herkes gıda sıkıntısından etkileniyor; AFP muhabirlerinin açlıktan hayatını kaybettiği bildirildi. İnsani yardım kuruluşları, yardım akışını engelleyen bürokratik kısıtlamaların kaldırılmasını ve yardım görevlilerine yönelik

saldırıların durdurulmasını talep ediyor. Kanada, Japonya ve Birleşik Krallık'ın da yer aldığı 28 ülkenin dışişleri bakanları, gıda yardım merkezlerindeki ölümleri kınayarak çatışmanın derhal sona ermesi çağrısında bulundu.

Erişim: <https://www.cfr.org/article/gazas-food-crisis-worsening-what-know>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Savaş, Açlık.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

E. TEKNOLOJİ

1. BRICS, Batı'nın Teknolojik Hakimiyetine Meydan Okuyabilir mi? / Centre for Aerospace And Security Studies (Pakistan)

Teknolojik determinizmin realpolitik ile kesişmesi, Soğuk Savaş sonrası güç projeksiyonunun temelini değiştirmiş; geleneksel yöntemler yerini dijital teknolojiler ve ekosistemlere dayalı yeni bir hâkimiyet anlayışına bırakmıştır. BRICS ülkeleri, teknolojik gücün uluslararası alandaki etkisini fark etmiş ve yapay zekâ gibi kritik alanlarda iş birliğine yönelmiştir. Bu yaklaşım, özellikle 6 Temmuz 2025'te Rio'da düzenlenen 17. BRICS Zirvesi'nde AI'nın öncelikli iş birliği alanı olarak vurgulanmasıyla belirginleşmiştir.

Bundan önce, 25 Haziran'da gerçekleşen 13. BRICS Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Bakanlar Diyalogu, AI, kuantum teknolojileri ve endüstriyel inovasyon alanlarında Küresel Güney'in konumunu güçlendirmeye odaklanmıştır. Bu süreçte kurulan 13 çalışma grubu; ortak araştırma, teknoloji transferi, altyapı ve öğrenci değişimini içermektedir. Brezilya, teknolojinin tekelleşmesine karşı daha adil bir paylaşım için öncü rol üstlenmiştir. Ayrıca, BRICS İnovasyon Eylem Planı 2025–2030, bu hedefleri hayata geçirmek üzere tasarlanmıştır.

Bununla birlikte, dijital sömürgecilik olarak tanımlanan ve gelişmekte olan ülkeleri dışlayan mevcut küresel dijital yapı, BRICS'in çabalarını sınırlamaktadır. Batı, özellikle ABD hem AI araştırmaları hem de yatırımlarda açık ara öndedir. 2024'te ABD 40, Çin ise 15 AI modeli geliştirmiş; ABD'nin AI yatırımları Çin'in 12 katına ulaşmıştır. Ayrıca, ABD veri merkezi yoğunluğunda da dünya lideridir. Çin ise model kalitesi ve akademik yayınlar açısından öne çıkmakta ve Batılı şirketlerin etkisini azaltarak yerel alternatiflere yönelmektedir.

BRICS ülkeleri, veri yerelleştirme politikalarıyla dijital egemenlik inşa etmeye çalışırken, Brezilya bu konuda liderlik üstlenmektedir. Ancak, bu çabaların kısa vadede başarılı olması zordur. ABD Başkanı Trump'ın BRICS'e karşı ek gümrük vergisi tehditleri ve özellikle Hindistan'a yönelik baskıları, bloğun bütünlüğünü tehdit etmektedir. Hindistan'ın ABD ile yakınlaşma ihtimali, BRICS içindeki dengeyi sarsabilir.

Öte yandan, BRICS'in kurumsal yapısı Avrupa Birliği kadar gelişmiş değildir. Alınan kararların uygulanması için daha güçlü yapılar ve stratejiler gerekmektedir. Veri yerelleştirme ve dijital entegrasyon konularında blok hâlâ ortak yönetim mekanizmalarından yoksundur. Çin'in Dijital İpek Yolu önerisi ise somut sonuçlar üretmekte gecikmiştir.

Sonuç olarak, BRICS'in Batı'nın dijital ve teknolojik üstünlüğüne karşı etkili bir denge oluşturabilmesi; sağlam bir kurumsal yapı, dijital entegrasyon, siyasi uyum ve jeopolitik çevikliğe bağlıdır. Ancak, mevcut bölünmüşlük ve yapısal eksiklikler nedeniyle bu hedeflere ulaşmak hâlâ belirsizliğini korumaktadır.

Erişim: <https://casstt.com/can-brics-challenge-wests-technological-dominance/>

Anahtar Kelimeler: BRICS, Batı, Teknoloji.

2. Çok Taraflı Çabalar ve Yapay Zekânın Askeri Uygulamaları / Observer Research Foundation (Hindistan)

2025 G7 Zirvesi, jeopolitik istikrarsızlık ve hızlı teknolojik dönüşüm ortamında Kanada'da gerçekleştirildi. Zirve, Birleşmiş Milletler'in 2025'i Uluslararası Kuantum Bilimi ve Teknolojisi Yılı ilan etmesiyle eş zamanlı olarak, Yapay Zekâ (AI) ve Kuantum Teknolojileri üzerine kapsamlı tartışmalara sahne oldu. Önceki yıllarda AI'nin potansiyel riskleri öne çıkarılırken, bu zirvede teknoloji, ekonomik büyüme ve kamu sektörünün verimliliğini artıran bir araç olarak ele alındı. G7 ülkeleri, AI'yi daha geniş ekonomik çerçevede desteklemek için hedefli finansmanlar ve yeni projeler sundu.

Zirve ayrıca, yapay zekânın askeri kullanımına dair önemli gelişmeleri de gündeme getirdi. 2021'de Orta Doğu'da AI destekli sistemlerin savaşta kullanılmaya başlamasıyla, bu uygulamalar Rusya-Ukrayna savaşı ve Hindistan-Pakistan krizinde de yaygınlaştı. AI destekli insansız hava araçları, savaş alanlarının işleyişini dönüştürdü. G7, bu teknolojilerin askeri alandaki etik ve güvenlik risklerini yönetmek için uluslararası düzenlemeler geliştirilmesini önerdi.

Ancak, AI'nın militarizasyonunu düzenleme çabaları, hâlâ sınırlı. AB'nin AI yasası savunma sektörünü kapsamıyor ve diğer çok taraflı forumlar da somut adımlar atmakta zorlanıyor. G7, bu konuda daha fazla uluslararası iş birliği yaparak, AI'nın askeri kullanımı üzerine daha etkili düzenlemeler geliştirmeyi öneriyor.



Kaynak: Getty

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/multilateral-efforts-and-military-applications-of-ai>

Anahtar Kelimeler: G7, Yapay Zekâ, AB.

3. Yapay Zekâ Destekli Terörizm Tehdidi / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)

Gelecekte, terörist grupların yapay zekâyı hızlı yazılım geliştirme gibi alanlarda kullanmaları bekleniyor. Ancak bu teknoloji, tamamen yeni tehditler oluşturmaktan çok, mevcut tehditlerin etkisini artırmaktadır. Adam Hadley'nin açıklamaları, yapay zekânın silah olarak kullanımına dair küresel endişelerin arttığını göstermektedir.

Devlet dışı aktörlerin yeni teknolojileri benimsemesi uzun süredir öngörülüyordu; artık bu durum daha somut ve ciddi bir tehdit haline gelmiştir. Yapay zekâ, propaganda, militan kazanımı, operasyonlar ve finansman gibi alanlarda terörist gruplar için güçlü bir çarpan işlevi görmektedir. Bu gelişmeler, acil önlemler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Yapay zekânın büyük veri analizi kapasitesi, bireylere yönelik radikalleşme mesajlarının kişiselleştirilmesini mümkün kılmakta ve otomatik, etkili bir üye kazanım süreci sağlamaktadır. Sohbet robotları, bireylerin eğilimlerine göre mesajları gerçek zamanlı olarak uyarlayabilmektedir.

Terör finansmanı açısından yapay zekâ, kripto para gibi düzenlenmemiş dijital varlıklar üzerinden yeni riskler oluşturmaktadır. Bazı silahlı grupların, yapay zekâ destekli ticaret botları aracılığıyla dijital fon biriktirdiği ve bu fonların izlenmesinin oldukça güç olduğu ortaya konmuştur.

Yapay zekâ ile üretilen sesli deepfake'ler, dolandırıcılık ve yasa dışı gelir elde etme amacıyla kullanılmaktadır. Bu yöntemler hâlihazırda başarılı olmuş olup, gelecekte daha yaygın bir tehdit oluşturma potansiyeline sahiptir. Dijital tehditlerin ötesinde, yapay zekâ fiziksel saldırıları da daha ölümcül hâle getirebilir. Otonom araçlar patlayıcı taşıyabilir, uzaktan kontrolle sivil araçlar yönlendirilebilir ve insansız hava araçları silahlandırılabilir.

Sonuç olarak, yapay zekânın terör amaçlı kötüye kullanımı ciddi bir güvenlik tehdidi oluşturmaktadır. Bu tehditle mücadele için kapsamlı stratejilerin tüm düzeylerde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Mevcut tespit sistemleri, deepfake içeriklerini ve şüpheli kripto işlemlerini tanımada güçlendirilmelidir. Ayrıca, otonom araçların ve silahlandırılmış insansız hava araçlarının izlenmesi için makine öğrenmesi teknikleri yaygın şekilde uygulanmalıdır.

Erişim: <https://casstt.com/digital-terror-the-emerging-threat-of-ai-enabled-terrorism/>

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Terör, Önlem.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Belfer Center for Science and International Affairs

Otomotiv Endüstrisi İçin Zorluklar ve Fırsatlar

Çevrimiçi Etkinlik (15.09.2025)

ABD otomotiv endüstrisi başta tüketici talebini öngörme olmak üzere Çin rekabeti, sübvansiyon, altyapı sorunları, tedarik zinciri problemi ve değişen politika ortamı nedeniyle bazı zorluklar ve fırsatlar ile karşı karşıya. Gerçekleştirilecek etkinlikte, özel sektör ve kamu temsilcilerinin katılımları ile mevcut sorunlar tartışılacak.

Erişim: <https://www.belfercenter.org/event/road-electrification-challenges-and-opportunities-domestic-auto-industry>

2. Bruegel

Değişen Dünyada Küresel Tedarik Zinciri

Çevrimiçi Etkinlik (18.09.2025)

Yaşanan jeopolitik gerilimler ve küresel ekonominin yapısındaki köklü değişimler küresel tedarik zincirinde dönüşüme neden oluyor. Bu yapıların dinamiklerini anlamak büyük önem arz ediyor. Gerçekleştirilecek etkinlikte 11 kurumdan 30'dan fazla araştırmacı ile yapılan çalışmalar sunulacak ve incelenecek.

Erişim: <https://www.bruegel.org/event/rethinking-global-supply-chains-insights-changing-world>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**